

Aleg. 91.

Sprawozdanie

komisji prawniczej o wniosku posła Fruchtmana dotyczące uchylecia postanowień §. 8. rozp. minist. z dn. 26. maja 1890 Nr. 93. dz. p. p. i zaniechania wymierzania potrójnej należności w razie niedostarczenia marek stempłowych w wypadkach §. 4. ustawy z dnia 31. marca 1890 Nr. 53. dz. p. p. przewidzianych.

Wysoki Sejmie!

Ustawą państwową z dnia 31. marca 1890 Nr. 53. dz. p. p. niższe zostały należności prawne za przeniesienie własności rzeczy nieruchomości w wypadkach §. 1. tej ustawy przewidzianych, a niższenie to stopniowanem jest w miarę wartości przeniesionej nieruchomości w ten sposób, iż należność od przeniesienia nieruchomości wynosi: jeżeli wartość jej kwoty 500 zł. nie przynosi 1% jeżeli wartość 4000 zł. nie przynosi 1½%, a jeżeli 8000 zł. nie przynosi 1% i 1½%.

Rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy przez ministerstwa sprawiedliwości i Skarbu dnia 26. maja 1890 dz. p. p. Nr. 93. wydane jednak w §. 8. opiewa, że „za przeniesienie idealnych części jakiegóż nieruchomości ulgi §. 1. ustawy z dnia 1. marca 1893 Nr. 53. dz. p. p. wtedy tylko przyznane być mogą, jeżeli wartość nieruchomości, z której idealne części mają być przeniesione, nie przynosi kwot 500 zł., 4000 zł. lub 8000 zł.“

To postanowienie rozporządzenia wykonawczego uważa wnioskodawca za niezgodne ze samą ustawą i domaga się jego uchylecia.

Komisja prawnicza, której wniosek posła Fruchtmana uchwałą z dnia 15. stycznia 1894 przekazany został, zbadawszy tę sprawę, — doszła do przekonania, że §. 8. cytowanego rozporządzenia ministeryalnego ścieśnienia w sposób dla opodatkowanych bardzo dotkliwy dobrodziejstwa §-u 1. ustawy z dnia 31. marca 1890, i że takie ścieśnienia ulg w postanowieniach samej ustawy uzasadnionem nie jest.

W ustawie z dnia 31. marca 1890 komisja ani jednego zdania ani jednego wyrazu znaleźć nie mogła, któreby naprowadzić mogły na wniosek, że ustawa wyklucza od ulg przyznanych przeniesienie idealnych części nieruchomości. — Właściciel idealnej części domu może jedną część domu zamieszkiwać, a współwłaściciel nieruchomości dla gospodarstwa rolnego przeznaczonej, może przecież grunta swoje sam uprawiać, i tym sposobem wymaganiom §. 1. ustawy z dnia 31. marca 1890 zadość uczynić.

Ściśnienie ulg ustawowych powołanym § 8 rozp. minist. z dnia 26. maja 1890 wprowadzone szczególnie w naszym kraju bardzo dotkliwie na ludność wiejską i małomiejską oddziaływa. Przeważna bowiem część przenoszeń na wypadek śmierci obejmuje nieruchomości w wartości niżej 500 zł. Zdarza się jednak bardzo często że w księgach gruntowych spadkobierca wpisany jest jako właściciel idealnej części jakiejś nieruchomości. Jeżeli tedy cała nieruchomość warta np. 600 zł. a spadkobierca intabulowany jest sa właściciela n. p. $\frac{2}{3}$ części, które zatem tylko 400 zł. są warte, to pomimo tego, że i pozostała nieruchomość i cały czysty spadek nie więcej jak 400 zł. warte, cytowany §. 8. odmawia spadkobiercy ulg należyciowych, dla tego że ktoś jeszcze za właściciela $\frac{1}{3}$ części jest intabulowany i cała nieruchomość warta więcej niż 500 złr.

Dla kraju naszego postanowienie §. 8. jest jem uciążliwsze, ponieważ co do gospodarstw rolniczych u nas wspólna własność pro indiviso istnieje chyba w teorii i w księgach hypotecznych, w rzeczywistości zaś każdy spółwłaściciel posiada część fizycznie wydzieloną i sam ją uprawia i nie znajdzie się może w całym kraju wypadek, gdzieby włościanie gospodarstwo rolne pro indiviso razem posiadali i używali.

Jeżeli mimo to często w księgach hypotecznych kilka osób jako spółwłaściciele jednego ciała tabularnego w „idealnych“ częściach jest wpisanych, to taki stan tabularny nie odpowiada rzeczywistości i pochodzi tylko stąd, że sędzia zakładający księgę hipoteczną nie badał rzeczy na gruncie, lecz trzymał się tylko swoich zapisków i aktów sądowych.

W skutek §. 8. rozp. min. w bardzo licznych przypadkach spadkobiercy pozbawieni są ulg ustawą im przyznanych bez wszelkiej racji, bez wszelkiej podstawy prawnej; a tym sposobem rozporządzenie ministeryalne częściowo w niwec obraca dobrodziejstwa, jakie ustawodawca dla biednej albo niezamożnej klasy ludności obmyślił.

Komisya prawnicza jest przeto zdania, że istotnie domagać się należy uchylenia §. 8. rozp. minist. z dnia 26. maja 1890 Nr. 93 dz. u. p.

Tyle co do pierwszej części wniosku posła Fruchtmana.

Co się zaś tyczy drugiej części tego wniosku, to i ta zostaje w związku z ustawą z d. 31. marca 1890 Nr. 51 dz. p. p.

Jeszcze ustawą z d. 13. grudnia 1862 Nr. 89 dz. p. p. przepisano, że jeżeli spadek obejmuje same tylko rzeczy ruchome a należyci spadekowa od niego uiszczyć się mająca nie przenosi kwoty 20 zł., należyci taką wymierzy sąd spadek pertraktujący, a spadkobierca uiszczyć ją markami stemplowymi na akcie sądowym przyklepić się mającemi.

§. 4. ustawy z d. 31. marca 1890 Nr. 53 dz. p. p. rozciąga ten przepis także na wszystkie spadki w §. 1. l. 1. teje ustawy wymienione.

Podczas gdy liczba spadków, w których według ustawy z d. 13. grudnia 1862 Nr. 89. dz. p. p. należyci markami stemplowymi uiszczoną być miała, była bardzo szczupła i prawie nigdy do włościan się nie odnosiła, to liczba ta w skutek przepisu §. 4. ust. z dnia 31. marca 1890 ogromnie się powiększyć musiała, bo z małymi wyjątkami prawie każdy spadek włościański pod ten przepis będzie subsumowany.

Praktyka w tej mierze była taka, że sąd wymierzył należyci spadekową i polecił spadkobiercy dostarczyć do dni 8 stempli, a jeżeli spadkobierca nie wykonał polecenia, kazał od niego kwotę potrzebną przymusowo ściągnąć.

Od niejakiemu czasu zdybać się można z inną zupełnie i bardzo uciążliwą praktyką.

Jeżeli władza skarbowa przy sposobności rewizji stemplowych w aktach sądowych, spostrzeza, iż spadkobierca w terminie 8 dniowym stempli nie dostarczył, uważa to za ukrocenie stemplowe, i wymierza — a co gorzej — ściąga od spadkobierców potrójną należyci.

Takie postępowanie jest niesłychanie uciążliwe i dla ludności bardzo szkodliwe.

Wiadomo przecie, że nasza ludność wiejska i małomiejska (i taka tylko ludność ma do zynienia ze spadkami w §. 1. l. 1. ust. z 31. marca 1890 wymienionemi), nigdy prawie zapa-

sów gotówki nie posiada, że dla uiszczenia jakiegokolwiek spłaty podatku itp. o potrzebną kwotę osobno starać się musi i że są pory roku, w których ona mimo najusilniejszych starań, pieniędzy dostać nie może, chyba że rzuci się w ręce lichwiarzy. Ściągając należności spadkowe, trzeba postąpić z ową wyrozumiałością, jaką dyktuje dobrze zrozumiany interes ekonomiczny ludności i znajomość stosunków krajowych.

Skarb Państwa w skutek takiej wyrozumiałości nie nie traci, bo dekret dziedzictwa przed uiszczeniem należności nie będzie wydanym.

Jeżeli bogaty spadkobierca nie uiszcza w terminie należności spadkowej wynoszącej tysięcy guldenów, to kara za to jest tylko ta, że płaci procenta zwłoki po 5%.

Jeżeli zaś biedak ma dostarczyć markę na kilka guldenów, (o co jemu może trudniej jak bogatemu płacić tyleż tysięcy) i tego do dni 8 nie uczyni, ściga się od niego trzykrotną należność!

Jest to surowość i nierówność w traktowaniu biedniejszych, która żadną miarą usprawiedliwić się nie da.

Komisya prawnicza niechce wdać się w rozbiór pytania czy taka praktyka odpowiada przepisom ustawy, i czy władze skarbowe swego ferworu urzędowego za daleko nie posuwają. W każdym razie tej anomalii zaradzić należy, a komisya sądzi, że to w drodze administracyjnej stać się może, ponieważ wyższe władze skarbowe mają prawo opuszczać podwyższone należności stemplowe, a zatem c. k. Rząd może niższymi władzom skarbowym polecić, aby w wypadkach tu poruszonych podwyższonych należności stemplowych nie ścigały.

A gdyby w drodze administracyjnej temu zaradzić nie można, to sprawa jest dość ważna, aby ją w drodze ustawodawczej załatwić.

Komisya prawnicza uważa więc obie części wniosku p. Fruchtmanna za uzasadnione i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd

1) Aby uchylił postanowienia §. 8. rozp. Ministerstwa sprawiedliwości i skarbu z dnia 26. maja 1890 Nr. 93. dz. p. p. i przyznał ulgi w wymiarze należności prawnych §-em 1. ustawy z dnia 31. marca 1890, L. 53. Dz. p. p. zaprowadzone także w wypadkach przeniesienia idealnych części takich nieruchomości, których wartość kwoty 500 zł., 4000 zł. ewentualnie 8000 zł. przewyższa, jeżeli wartość przeniesionej części idealnej zostaje w ramach ustawą z dnia 31. marca 1890, L. 53. Dz. p. p. zakreślonych;

2) aby w drodze administracyjnej a ewentualnie w drodze ustawy uchylił dotychczasową praktykę, według której c. k. władze skarbowe w wypadkach, w których c. k. Sądy należność spadkową, markami stemplowymi uiszczać się mającą, wymierzają, — w razie niedostarczenia marek stemplowych w ośmiodniowym terminie — potrójną należność od osób obowiązanych ściągają.

Lwów dnia 19. stycznia 1894.

Przewodniczący:
Z o l l w. r.

Sprawozdawca:
Fruchtman w. r.

